

előállhat az a helyzet, hogy amíg az egyik ügylet teljesítése minden korlátozás nélkül mehet végbe, az alapvető feltételezéseiben ezzel szorosan összefüggő másik ügylet, az állami beavatkozás kényszerítő szabályai következtében, lebonyolításában elháríthatatlan akadályokba ütközik. Gondoljunk e részben a tisztán belföldi, valamint a bel- és külföldi vonatkozású ügyletcsoportok alakulására, azokra a megmerevedésekre és korlátozásokra, amelyek ez utóbbi ügyletcsoport tekintetében állottak elő.

Kétségtelen, hogy az irányított gazdálkodás és az ügyleti szabadság kérdése elsősorban nem a jog problémája, — annak mélyén alapvető jelentőségű társadalompolitikai megfontolások rejlenek. Talán igaza van annak a beállításnak, amely azt vallja, hogy az az ingalengés, amely a történelmi fejlődés útját írja le, a gazdasági szabadság oldaláról a megkötöttség felé halad, majd onnan ismét visszatérve, útját megint a gazdasági szabadság irányába veszi. Legyen szabad itt csak annak a meggyőződésünknek kifejezést adni, hogy alig képzelhető, oly jogrendszer, mely a szabadság értékes elemeit tartósan nélkülözni tudná.

Igazságügyminiszterünk karácsonyi cikke.

Mai jogalkotásunknak súlyos betegsége a titkosság. Nemcsak az előkészítés, hanem az alkotás titkossága. A régi alchimisták aranyukat titkosan iparkodtak előállítani. A titkosság az előállítás leglényegesebb kelléke gyanánt szerepelt. Az eredmény kudarc volt. Nincs ez máskép a jogalkotásnál sem. Az alkotandó jogszabályok előzetes megvitatása, az azok mögött rejlő érdekek nyilvánosság előtti tárgyalása sohasem vált sem a köznek, sem a jogszabályoknak hátrányára. Sok, igen sok kicsúszamlás maradna el, ha a jogalkotás gyorsasága nem párosulna a titkossággal.

Örömmel állapítjuk meg, hogy igazságügyminiszterünk nem halad mindenkor ezen az úton. Elég gyakran tájékoztatja terveiről a nagyközönséget s az érdekelteket. Megtette ezt a részvényjogi reformnál, az ügyvédi rendtartásnál. Karácsonyi cikkei egyikében, mely az „Ujság”-ban jelent meg, a jogalkotás lelki oldalával foglalkozik, de nemcsak a jogalkotással szemben elfoglalt elvi álláspontjáról tájékoztat, hanem a készülő s részben ismeretes polgári és büntetőjogi reformról is beszél.

„Az új ügyvédi rendtartás elvont, de mindenekelőtt emberi lelki tényezőkkel is dolgozik, amidőn az ügyvédi hivatásra lépni akarók jellemére, egyéni-

ségére is figyelemmel kíván lenni. De nem fognak e szempontok figyelmen kívül maradni a készülő eljárási jogi reformoknál sem: a büntető és polgári perrendtartási törvényjavaslatoknál." mondja e cikk. Nem egészen világos, hogy mit ért ez alatt az igazságügyminiszter.

Cikkének további folyamán a következőket mondja:

„A nemzet életének azok a vezetői, a jogtudomány-nak azok a művelői, akik így fogják fel az állam életét és akik jogszabályalkotási munkálkodásuk körében belátják, hogy mindig emberekkel van dolguk, még pedig egyénileg különböző emberekkel, vagyis olyanokkal, akikből a kétszerkettő nem mindig egyenlő a másik kétszerkettővel, vagyis a matematikai négygyel, azok meg fogják találni a helyes útat, mert a helyes útat csak így lehet megtalálni. E feladatuk igen nehéz lesz, mert az emberi lélek sokszor megfoghatatlan, megérthetetlen tényező, ezért a vele foglalkozóknak sokkal nehezebb a feladatuk, mint azoknak, akik mértékhitelített súlylyal vagy ürrel megmérhető dolgokkal foglalkoznak. A jogász, a jogtudós, az államvezető elsősorban imponderabiliákat tesz a mérlegre. A jogtudomány legfőbb megnyilvánulása, vagyis az államvezetés művészete azután éppen abban áll, hogy e súlytalan imponderabiliákat a tudás és tapasztalat szűrőjén keresztül megmérhető ponderabiliákká változtassa.”

Nem jelenti ez túlmesszemenőleg a hatósághoz és bírósághoz forduló egyénre vonatkozólag az egyénesítést, a másik oldalon pedig a hatalom kiterjesztését?

Nem tagadhatjuk, hogy az egyénesítésnek s különösen a bírói szuverenitás kiterjesztésének vannak bizonyos előnyei. De rejlenek előnyök abban is, hogy a strictum jushoz ragaszkodunk. Különösen a forgalom jogának olyan-nak kell lennie, hogy aki arra támaszkodik, a bekövetkező jogkövetkezmények tekintetében teljesen biztosítva legyen, s ne kelljen számításba vennie a hatóságok belátásától s tetszésétől függő eshetőségek bekövetkezését, azoknak a bizonyos imponderabiliáknak, sőt a felek iránti rokonszenvnek vagy ellenérzésnek érvényesülését.

Hogy hiteléletünk meoroppant annak nem kis részben oka az, hogy töméntelen kivételes rendszabály a hitelező helyzetét bizonytalanná s őt magát óvatossá tette. A reálhitelt teljesen aláasta az előnyös tételek kiterjesztése, majd az adóügyi ranghellyel való rendelkezés merész sza-

bályozása. A meglepetésektől való félelem a konjunktúrális vállalkozások favorizálását eredményezte az állandó jellegű vállalkozással szemben. Épp úgy mint az adó reform folytonos hangoztatása hosszabb lélekzetű és mélyreható gazdasági alakulatok megvalósítását nehezítette meg.

Azt hisszük, hogy a jogszabályok kameleonszerű változása, mely ellen e lapokon már többször emeltük fel szavunkat, a jogalkotás azon lelki oldala, amely a legnagyobb veszedelmet jelenti, mert a nemzetek hatalmának szilárd alapot éppen jogintézményeik szilárdsága nyújtott; a római jog, a kánonjog és angol jog változhatatlansága a hozzájuk fűződő intézmények stabilitásának s az illető nemzetek nagyságának is alapja.

Midőn tehát köszönettel tartozunk az igazságügyminiszternek a jogalkotás lelki oldalainak megvilágításáért a nyilvánosság nevében, mely elől alkotásaival és tervével ő nemcsak nem szokott elzárkózni, hanem azokért bátran helyt is szokott állani, engedje meg, hogy tőle kettőt kérjünk:

1. a jogalkotásokból a bizonytalanságnak útát nyitó elemek kirekesztését;
2. a reform alkotások menetének lassítását. Ny. J.

Kié a megítélt perköltség?

A Ppé. 18. §. alapján kifejlődött joggyakorlat a megítélt perköltséget az ügyfél követelésének tekintti, mint annak járulékat, de az ügyvéd javára e felett a követelés felett törvényes zálogjogot állapít meg. Megadja továbbá gyakorlatunk az ügyvéd javára a behajtási jogosultságot: saját nevében a végrehajtást kérheti és lefolytathatja (Kúria 38. sz. jogegys. hat.) és biztosítja a beszámítás korlátozását: csak az ügyfél ellen korábban megítélt követelés számítható be (Kúria 39. sz. jogegys. hat.), de ez is csak akkor, ha az ellenfél javára nem engedmény útján szereztetett (Bpesti T. 9947/1935. sz., J. H. X. 338.)

Kétségtelen, hogy a gyakorlat a követelések feletti egyszerű zálogjog kereteit az ügyvéd javára máris áttörte. A követelés lefoglalása nem ad a zálogjogot szerző hitelező javára behajtási jogosultságot, ezt csak a végr. törv. 124. §. első bek. alapján szerezheti meg, vagy esetleg bírói intézkedéssel a 123. §. szerint a lefoglalt követelést ruházthatja át magára, de a gyakorlatban rendszerint kénytelen megelégedni az ügygondnok kirendeltetésével. A jelz. törv. 29—31. §§. nem adnak a jelzálogos hitelezőnek behajtási jogot azokra a követelésekre (bér, hasznóbér, telki teher, biztosítási összeg), amelyekre a jelzálogjog kiterjed.

A törvényes zálogjog sem ad fennálló jogunkban általában kielégítési vagy behajtási jogot, hanem a jogosultat a végre-